

ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM
Doktori Tanács

FENYVESI KÁROLY MK. EZREDES

**A nemzeti fegyverzeti igazgató helye, szerepe, feladatai
a NATO szervezeti működési rendjében**

című doktori (PhD) értekezésének szerzői ismertetése

2004

Budapest

Név: **Fenyvesi Károly mk. ezredes**
 Témavezető: **Prof. Dr. Ungvár Gyula nyá. mk. vezérőrnagy**
 Az értekezés címe: **A nemzeti fegyverzeti igazgató helye, szerepe, feladatai a NATO szervezeti működési rendjében**

BEVEZETÉS

Eltelt öt év a NATO-hoz történt csatlakozásunk óta. Amikor ez a Ph.D értekezés megvédésre kerül, már a második váltás tér haza a NATO beosztásokból, ami azt sugallja, hogy *megérett az idő bizonyos elemző munkára a fegyverzeti területen*, és abból következtetések levonására.

A témaválasztás aktualitását az adta, hogy a NATO tagságunkkal párhuzamosan megjelent igényként a Magyar Köztársaság, ezen belül a Magyar Honvédség¹ (továbbiakban MH) feladatrendszerében egy sor, merőben új tevékenység, aminek *nem volt* sem előzménye, sem *szakirodalma*, sem hagyománya. Míg elvileg a Honvédelmi Minisztérium (továbbiakban HM) politikailag kellő útmutatást, támogatást kapott és kap a Külügyminisztérium oldaláról, addig a szakmai területeken és katonai vonatkozásban az MH tejes egészében csak saját magára támaszkodhat. Éppen ezért szükségesnek vélem a szakmai területek jelenleginél részletesebb leszabályozását, amit célszerű, hogy megelőzzön egy széleskörű elemző munka. Szándékom szerint az értekezés is ezt a célt szolgálja, például a CNAD²-et és nemzeti fegyverzeti igazgatót érintően (angol rövidítése NAD³).

A témaválasztásomat többek között az is indokolta, hogy 1998. augusztusától 3 éven keresztül szolgáltam Brüsszelben, a NATO Központban, mint a magyar nemzeti fegyverzeti igazgató képviselője (NADREP⁴). Gyakorlatilag előzmények nélkül, elsőként végezhettem ezt a megtisztelő munkát.

Így mindjárt *testközelből tapasztalhattam meg* a kialakulóban lévő NATO képviseleti rendszerünk pozitív és negatív oldalait is, főleg azon a területen, amelyért felelős voltam. Nevezetesen a NATO Nemzetközi Titkársága (továbbiakban IS⁵) keretein belül működő CNAD felelősségi körébe eső tevékenységeket érintően.

¹ **Megjegyzés:** A Magyar Honvédség alatt értem a „Kormányhatározat a Magyar Honvédség irányításának és felsőszintű vezetésének rendjéről (2001. augusztus 08.)” alapján a Honvédelmi Minisztériumot, a Honvéd Vezérkart és azoknak alárendelt szervezeteket együttesen. A továbbiakban amennyiben ezek közül csak valamelyik szervezetre kívánok utalni, azt annak megfelelően fogom kiírni. Például: Honvédelmi Minisztérium (HM), vagy Honvéd Vezérkar (HVK).

² CNAD – Conference of National Armaments Directors – Nemzeti Fegyverzeti Igazgatók Konferenciája

³ NAD – National Armaments Director – Nemzeti fegyverzeti igazgató

⁴ NADREP – National Armaments Director Representative – Nemzeti fegyverzeti igazgató képviselője

⁵ IS – International Staff – Nemzetközi Titkárság

A fő célom részletesen elemezni, a nemzeti fegyverzeti igazgató jogállását, helyét, szerepét, feladatait, és azt a szervezeti, szakmai hátteret, amelyik Őt ebben a munkájában segíti.

Az értekezésben részletesen vizsgáltam a NATO egyik főbizottságát, a „Nemzeti Fegyverzeti Igazgatók Konferenciáját” (továbbiakban CNAD), (amelyben a nemzeti fegyverzeti⁶ igazgatók képviselik a tagországokat), valamint a CNAD égisze alatt végzett tevékenységeket. A NATO Védelmi Beruházási csak olyan mértékben elemzem, amennyiben az szükséges a kellő megértés érdekében, mivel ez a szervezet hivatott többek között biztosítani a CNAD és annak alárendelt bizottságai működési feltételeit.

Az összehasonlító elemzés céljából *megvizsgálom néhány NATO tagország védelmi szervezetében* (minisztériumában) a nemzeti fegyverzeti igazgató helyét, szerepét, az ebben a munkájában őt támogató, segítő szervezeteket, és a CNAD alárendelt bizottságaiban a nemzeti képviselőjük rendszerét és hasonló módon megvizsgálom a kialakult magyar gyakorlatot is.

A tudományos probléma megfogalmazása: Az 1990-es évek végén 2000-es évek elején Magyarország, mint új NATO tagország nem rendelkezik, értelemszerűen nem is rendelkezhet kellő tapasztalatokkal a NATO belső működésével kapcsolatos feladatok megoldásában, a NATO különböző bizottságaiban való képviselő ellátásában. ***Így többek között a NATO CNAD felelősségi körébe tartozó területeken, valamint a nemzeti fegyverzeti igazgató tevékenységi körét érintően sem.*** Továbbá az ismétlődően átszervezésre kerülő MH-ban nem alapozza meg tudományosan alátámasztott elemző munka a CNAD-el kapcsolatos tevékenységek hazai irányítási és képviselői rendszerét érintő szervezeti módosításokat. Nem kellően tisztázott a nemzeti fegyverzeti igazgató támogató szervezetek szerepe, feladatrendszere, erre vonatkozóan nem készült részletes, átfogó elemző munka. Így a szakterület óhatatlanul a kényszerű létszámleépítések áldozatává válik.

Hazai vonatkozásban nincs a területnek átfogó elemző, széles körben megvitatott és elfogadott szakirodalma, amely a CNAD, valamint a nemzeti fegyverzeti igazgató felelősségi körébe tartozó feladatok, tevékenységek irányítását, koordinálását és végrehajtását tárgyalná. Nem alakult ki a tárca szintű védelmi tervezési rendszer és a CNAD képviselői tevékenységét összehangoló intézményesített kapcsolatrendszer. A képviselői tevékenységből származó információk nem mindig - vagy nem időben - jutnak el az érintett szervezetekhez. Ezért gyakori kérdésfelvetés a hatékonyság.

⁶ **Megjegyzés:** az angol „Armaments” fordításból átvett „fegyverzeti” kifejezés alatt ebben a környezetben javaslom inkább a szélesebb skálát átfogó „hadfelszerelést” érteni. Történelmileg alakult ki, hogy a kezdetben valóban alapvetően csak fegyverzeti kérdésekkel foglalkozó CNAD főbizottság feladatrendszere állandóan bővült, és ma már jóval túlnyúlik a fegyverzeti kérdéseken. Viszont a megnevezésében nem változott, hordozza a hagyományos armaments kifejezést. Egyébként magát az angol kifejezést a fegyverzet fordításon kívül úgy is lehet értelmezni, mintha *valaki jól fel lenne fegyverezve*, vagyis *szerveve*.

Én úgy gondolom, hogy mindezen hiányosságok nem szándékosságból adódnak, hanem egyéb más irányultságú elfoglaltságok és fontosabb feladatok előbbre sorolása miatt nem került eddig sor ezek kiküszöbölésére. ***Az értekezésemben foglaltakat ilyen értelemben hiánypótlónak szántam és ajánlom.***

Kutatási célkitűzéseim a következők:

- 1) A CNAD elemzésével feltárni az összefüggéseket a NATO-n-belül a CNAD keretében végzett tevékenységek, valamint a védelmi tervezés, a szabványosítás és a fegyverzeti programfejlesztések között annak érdekében, hogy megalapozzam a nemzeti fegyverzeti igazgató feladatrendszerét.
- 2) Meghatározását adni a védelmi támogatás tartalmi elemeinek és fogalmának, mivel ennek keretében végzett tevékenységek szorosan kapcsolódnak a CNAD és a nemzeti fegyverzeti igazgató feladatköréhez.
- 3) A CNAD irányában végzett tevékenységünk célirányosabbá tételével hozzájárulni a hazai ipari és technológiai kapacitások NATO rendszerbe történő bekapcsolásához.
- 4) Megvizsgálni a magyar és más NATO tagországokban a nemzeti fegyverzeti igazgató helyét, szerepét, feladatait, az őt közvetlenül támogató szervezeti elemeket, amelyek felelősek a CNAD irányába végzendő feladatok szervezésért, koordinálásáért, valamint a CNAD vonatkozású bizottsági képviseleti rendszer működését annak érdekében, hogy:
 - a) megfogalmazzam a magyar nemzeti fegyverzeti igazgató feladatait;
 - b) a jelenleginél hatékonyabb magyar képviseleti működési rend kerüljön kialakításra a nemzeti fegyverzeti igazgató alárendeltségében.

A céljaim teljesítésével az összehasonlító elemzések, értékelések alapján meghatározom a magyar nemzeti fegyverzeti igazgató feladatait, ajánlásokat és javaslatokat fogalmazok meg a hazai CNAD képviseleti rendszer elveire és gyakorlatára, a feladatokat koordináló szervezetre, amelyek együttesen hatékonyabban biztosíthatják a jövő elvárásainak megfelelő működési feltételeket és képviseleti feladatokat.

Alkalmazott kutatási módszerek:

- A témához tartozó nemzetközi, NATO és magyar dokumentumok, valamint szakirodalom feldolgozása és elemzése.
- A szakértői kikérdezés módszerét alkalmazva vizsgálom a kiválasztásra került NATO tagországok védelmi szervezeteiben és az MH-ban a nemzeti fegyverzeti

igazgató helyét, szerepét, feladatait, valamint a CNAD vonatkozású nemzeti képviseleti rendszert.

- A NATO központban eltöltött 3 év alatt megszerzett tapasztalataim összegzése és a témához kapcsolódó kutatásaim feldolgozása alapján következtetések levonása.
- A részeredmények ellenőrzése a területen jártas szakemberekkel való konzultációk során, tudományos tanácskozásokon, konferencián, szakfolyóiratokban történő publikációk segítségével, illetve műhelyvitán.
- A kutatási részterületeken kapott eredmények összehasonlító elemzése, és ebből az azonosság vagy különbségek alapján, következtetések levonása és ajánlások megfogalmazása, a nemzeti fegyverzeti igazgató feladataira, az őt közvetlenül támogató szervezetre, valamint a nemzeti képviseleti működési rend módosítására.

A NATO-val kapcsolatos feladataink nem egy beágyazott fix feladatrendszert jelentenek, hanem egy változatlan alapelveken nyugvó, de a külső és belső környezeti tényezőktől függően állandó mozgásban lévő, változó feladatrendszerrel van szó. A dolgozatban leírtak sem jelenthetnek axiómákat, és nem mondhatjuk ki rájuk, hogy ezek végleges megoldások. Ezek egy bizonyos időszakra vonatkozó állapotot, folyamatokat, mechanizmusokat tükröznek addig az időpontig, amikor a kutatás lezárásra került. **Én ennek az időpontnak tekintem 2003. október 01-t.** Ez volt ugyanis az a legvégső időpont, amely még biztosította, hogy a Ph.D értekezést végső formába lehessen önteni.

Az értekezés a bevezetésen kívül négy fejezetet, 17 táblázatot és 4 mellékletet tartalmaz. A mellékletekben szereplő anyagok a fejezetekben tárgyalt kérdéskörök részletesebb elemzését szolgálják.

Az elvégzett kutató és elemző munka tömör összefoglalása fejezetenként

I. Fejezet

Az egységes értelmezés céljából röviden **bemutattam** a NATO Nemzetközi Titkársága (IS⁷) keretében, vagyis a civil oldalon, működő bizottságok felépítését, összefoglalom a bizottságokkal kapcsolatos általános tudnivalókat.

A bizottságok rendszerének a felépítése röviden: legfelsőbb szinten van az Észak Atlanti Tanács (NAC⁸), amely a NATO legmagasabb szintű feladatszabó és döntéshozó szerve. Kvázi NAC szintű bizottság a Védelmi Tervező Bizottság (DPC⁹) és a Nukleáris Tervező Csoport (NPG¹⁰).

⁷ IS – International Staff – Nemzetközi Titkárság

⁸ NAC – North-Atlantic Council – Észak-Atlanti Tanács

⁹ DPC – Defence Planning Committee – Védelmi Tervező Bizottság

¹⁰ NPG – Nuclear Planning Group – Nukleáris Tervező Csoport

A tagországok a NAC-ben nagyköveti rangú állandó képviselővel vannak jelen, míg a DPC és NPG-ben a külügy- és védelmi minisztériumok felsőszintű vezetői képviselik az országokat. A NAC alárendeltségében működik a Katonai Bizottság (MC¹¹), amelynek munkáját a *Nemzetközi Katonai Törzs* (IMS¹²) segíti.

A civil oldalon a NAC alárendeltségében az IS adminisztratív segítségével működnek a különböző *főbizottságok*. A főbizottságok a NATO tervezési rendszerének fontosabb részterületeit fogják át, mint például a CNAD, SRB¹³, vagy Gazdasági Bizottság (EC¹⁴). A főbizottságok a NAC számára történő döntés előkészítő feladataikon túl, továbbítják és menedzselik a NAC-től jövő feladatokat az alárendelt bizottságaik, valamint a képviselőkön keresztül a nemzetek felé. A bizottságokban a nemzeti *képviselést ellátó személyek pedig a tagországok nemzeti érdekeit érvényesítik a bizottságokon keresztül* a NATO irányába.

A főbizottságok alárendeltségében működnek az úgynevezett *egyes szintű bizottságok*, amelyek rendeltetése a szakmai területeken folyó bizottsági tevékenységek összefogása. Az egyes szintű bizottságok alárendeltségében működnek a *kettes*, azok alárendeltségében a *hármasszintű* bizottságok (más néven szakbizottságok).

Szükségesnek tartott részletességgel *elemeztem* a NATO Védelmi Beruházási Főosztály felépítését, rendeltetését, feladatait, amellyel az volt a célom, hogy keretbe ágyazzam, és jobban érthetővé tegyem a következő fejezetben elemzésre kerülő CNAD-el kapcsolatos tevékenységeket, feladatokat, szervezeteket.

Megállapítottam, hogy a főosztály működési területe igen széleskörű, és alapvetően négy fő területre tagozódik. Ezek: a fegyverzeti, a légvédelmi, a beruházási és az erőforrás tervezési kérdésekkel foglalkozó területek. Ezen kívül a főosztály a konzultációs, vezetési és irányítási, a szabványosítási, valamint a kutatási és fejlesztési kérdésekben pedig megosztott felelősséget visel a Nemzetközi Katonai Törzsszel. Feladatai közé tartozik többek között, hogy a NATO-n belül, valamint a nemzetek között, harmonizálja a CNAD égisze alatt, és a nemzeti fegyverzeti igazgató felelősségi körében végzendő feladatokat. Ezt a feladatot a Fegyverzeti Tervező, Program és Irányelvek Igazgatósága végzi. A főosztályon lévő NATO beosztások pályázat útján kerülnek betöltésre. Ez ideig nincs magyar munkavállaló ebben a szervezetben. Ebből adódóan a jövő feladata az, hogy meg kell találni azokat a lehetőségeket, célirányos felkészítési módokat, amelyekkel ez a hiányosság kiküszöbölhető.

¹¹ MC – Military Committee – Katonai Bizottság

¹² IMS – International Military Staff – Nemzetközi Katonai Törzs

¹³ SRB – Senior Resource Board – Legfelsőbb Erőforrás Tervező Bizottság

¹⁴ EC – Economic Committee – Gazdasági Bizottság

II. Fejezet

Ebben a fejezetben részletesen *elemeztem* a CNAD-et, mint NATO főbizottságot. **Megállapítottam**, hogy a CNAD-ben a nemzeti képviselőket a nemzeti fegyverzeti igazgatók látják el. A nemzeti fegyverzeti igazgató NATO Központba kihelyezett állandó képviselője a NADREP.

A CNAD **felelős** előkészíteni az összes fegyverzeti együttműködéssel kapcsolatos témaköröket a NAC, az NRC¹⁵, a DPC¹⁶, és a NPG¹⁷ üléseire, és fordítva, a CNAD **felelős** azért, hogy az általuk fegyverzeti kérdésekben hozott döntéseket eljuttassa a tagországokhoz a nemzeti fegyverzeti igazgatókon és a CNAD alárendelt szakbizottságain keresztül.

Ebben a munkájában a CNAD-t a neki közvetlenül alárendelt bizottságok (egyes, kettes és hármas szintű bizottságok) segítik. Az egyes szintű bizottságok a haderőnemenkénti fegyverzeti csoportok, a kettes szintű bizottságok a szakcsoport bizottságok és a hármas szintű bizottságok a szakbizottságok, amelyek feladattól függően lehetnek alcsoportok, munkacsoportok, segítő-támogató, szakértői csoportok, ad hoc munkacsoportok.

Megállapítottam továbbá, hogy a CNAD, mint NATO főbizottság, hivatalos kapcsolatot tart fenn a Nyugat-Európai Fegyverzeti Csoporttal (WEAG¹⁸), és kiépítés alatt van az Európai Unióval (továbbiakban EU) történő kölcsönös szakmai kapcsolattartás rendje is. A kialakult gyakorlat szerint a nemzeti fegyverzeti igazgató felelősségi és tevékenységi köre szorosan összefügg a WEAG körében végzett munkával is, mivel általában ugyanaz a személy tölti be a nemzeti fegyverzeti igazgatói pozíciót a NATO-ban és a WEAG-ban, továbbá egyes területeken a nemzeti képviselők személye is megegyezik a NATO-t és WEAG-ot illetően. Többek között példa erre a NADREP. Ugyanaz a személy látja el a képviseltet mind a két szervezetben.

A **CNAD** közvetlen **alárendeltségében** mintegy 110-120, a CNAD és a MC kettős alárendeltségében (az RTO¹⁹) mintegy 100-110, így összességében **mintegy 210-230 különböző** szintű és rendeltetésű **bizottság működik**. Azért nem lehet pontosan meghatározni a bizottságok számát, mert egyesek a feladataik befejeztével megszűnnek, míg mások a feladatok megjelenése után megalakulnak.

¹⁵ NRC – NATO Russia Council – NATO Orosz Tanács

¹⁶ DPC – Defence Planning Committee – Védelmi Tervező Bizottság

¹⁷ NPG – Nuclear Planning Group – Nukleáris Tervező Csoport

¹⁸ A WEAG felépítését lásd az 5.sz táblázatban. Magyarország 2000. november 13-án, a Nyugat-európai Unió Marseille-i ülésén lett teljes jogú tagja a WEAG-nak, ahol a kormány nevében a Honvédelmi Miniszter írta alá a csatlakozási okmányokat. Az MH részéről ennek a csatlakozásnak az előkészítő tárgyalásait, gyakorlati előkészítését Brüsszelben én végeztem.

¹⁹ RTO – Research & Technology Organization – Kutatás Fejlesztés Szervezet

Magyarország összesen 45 különböző szakmai bizottság, munkacsoport munkájában vesz részt általában egy, esetenként kettő képviselővel, amely körülbelül a 20 %-át jelenti az összes bizottsághoz képest.

A fentiekből azt a **következtetést vontam le**, hogy ahhoz, hogy az itt jelentkező feladatokat nemzeti szinten a fegyverzeti igazgató érdemben kezelni tudja, megfelelő hazai képviselői rendszerrel, szervezeti biztosítással, és abban szakmai ismeretekkel rendelkező humán erőforrás háttérrel kell rendelkeznie. Ezek elemzésére kerül majd sor a következő két fejezetben a nemzetközi és hazai viszonyokat megvizsgálva.

A CNAD tevékenységi területeit elemezve **bemutattam**, hogy a CNAD keretében végzett tevékenységek szorosan kapcsolódnak más feladatrendszerekhez. Többek között a szabványosításhoz, a NATO védelmi tervezéséhez, a haderőfejlesztéshez a haditechnikai fejlesztések, korszerűsítések révén.

A szabványosítási tevékenységek közül a **CNAD felelős az anyagi-technikai szabványokért**. A többnemzetiségű együttműködésnek elengedhetetlen feltétele egy bizonyos mértékű egységesítés, szabványosítás. Ebben az értelemben **a CNAD és annak alárendelt bizottságain keresztül fontos szerepet tölt be** azzal, hogy a többnemzetiségű műveletek során igénybe vett és használt eszközök-anyagok vonatkozásában kezdeményező, illetve feladatszabó szerepe van az interoperabilitás megteremtésére.

Magyarország eddig összesen 197 db anyagi-technikai vonatkozású NATO STANAG (szabvány) bevezetését vizsgálta meg, és küldte el azok elfogadásra vonatkozó nyilatkozatát a NATO Szabványosítási Hivatalához. A hazai jogszabályoknak megfelelően a STANAG-eket vagy Magyar Szabványként, vagy rendelettel, vagy intézkedéssel be kell vezetni. Így a fenti 197 STANAG mintegy fele már hivatalosan is bevezetésre került. és 25 %-a van alkalmazásban.

A LHFFF²⁰ szervezetében 1 fő foglalkozik a STANAG-ekkel. A hivatalos STANAG nyilvántartó szervezet a HM Technológiai Hivatal és a ZMNE²¹.

A CNAD keretében végzett tevékenység, előre megtervezett tevékenység, amelyeket folyamatok, rendszerek kötnek össze. Ez adja az alapját a NATO Védelmi Tervezési Rendszere (továbbiakban VTR) és a CNAD alatt végzett tevékenységek közötti kapcsolatnak.

Megállapítottam, hogy a CNAD tevékenysége és a NATO VTR közötti **elsődleges kapcsolatot** az a NAC döntés jelenti, hogy a védelmi képességek növelése érdekében történt nemzeti vállalások jelenjenek meg a DPQ²²-ban, kerüljenek be a haderő tervezési folyamatokba. A NATO különböző bizottságai, mint például a CNAD is, a saját felelősségi területüknek megfelelően tervezzék és építsék be az éves, közép és hosszabb távú

²⁰ LHFFF – Logisztikai és Haditechnikai Fejlesztési és Felügyeleti Főosztály

²¹ ZMNE – Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem

²² DPQ – Defence Planning Questionnaire – Védelmi Tervezési Kérdőív

feladatterveikbe az ezekből lebontott feladatokat. A CNAD esetében alapvetően a haditechnikai fejlesztésekkel, korszerűsítésekkel beszerzésekkel, kapcsolatos feladatokat. **Erre egy példa:** a Prágai Csúcstalálkozón elfogadott képesség vállalások közül a CNAD feladata, a NATO területének, főbb településeinek (lakosságának) és csapatainak a ballisztikus rakéták elleni védelmi képességek kialakítására vonatkozó megvalósíthatósági tanulmány elkészítése.)

Egy **másik kapcsolatot** akkor láthatunk, ha megvizsgáljuk a NATO VTR-nek a főbb összetevőit. Ezek között szerepel az Armament Planning, vagyis a fegyverzeti (hadfelszerelési) szükséglet tervezése, amelynek fő felelőse a Nemzetközi Titkárság adminisztratív segítségével a CNAD.

Amikor a CNAD által végzett tevékenységekről beszélünk, feltétlenül vizsgálnunk kell a fegyverzeti (haditechnikai) fejlesztési, korszerűsítési eljárásokra a CNAD által kidolgozott és a gyakorlatban is alkalmazott programtervezési rendszert, amelynek neve a **Szakaszolt Fegyverzeti Programtervezési Rendszer** (továbbiakban **PAPS**²³).

A PAPS célja, hogy elősegítse és keretet adjon a különböző fejlesztési programok megvalósítása során egy egységes, összehangolt, rugalmas, együttműködésnek. A fejlesztési programok alapját a szövetségi szinten harmonizált katonai követelmények (NMR²⁴) adják. A PAPS-t nemcsak a szövetségi közös programok megvalósítása során alkalmazzák, hanem a nemzetek is szabadon (nem kötelező jelleggel) használhatják a saját (két, vagy többnemzetiségű) fejlesztési programjaik megvalósítása során. **A PAPS elemzésével bemutattam**, hogy a NATO-ban, milyen eljárást alkalmaznak az egyes nagyobb lélegzetű fejlesztések megvalósítására, és ez milyen szakaszokra osztódik, melyek a folyamat mérföldkövei, ahol a döntési pontok megjelennek, és kik a felelősök az egyes szakaszokban a feladatok végrehajtásáért.

Megállapítottam, hogy a haditechnikai fejlesztés, korszerűsítés megvalósítása az egy hosszú folyamat, a katonai igények megfogalmazásától a késztermék előállításáig hosszú évek, sőt néha évtizedek telnek el, közben döntési helyzetek sorozata keletkezik, nagyon sok közreműködő munkája szükséges a sikeres megvalósításhoz. A PAPS minden szakasznak kijelöli a felelőseit, amely gyakorlatilag az első szakasz, vagyis a feladatelemezés és hosszú távú előrejelzés/tervezés kivételével a CNAD és a fennhatósága alatt működő bizottságok, esetleg szerződött felek (vállalatok, vállalkozások, konzorciumok) tevékenysége által valósul meg.

A fentiekén kívül ebben a fejezetben a Védelmi Beruházási Főosztály, valamint a CNAD tevékenységi köréhez kapcsolva egy változatban **meghatároztam** védelmi támogatás fogalmát és annak összetevő elemeit.

²³ A programfejlesztés alapelveit egy szövetségi kiadvány, a „Szakaszolt Fegyverzeti Programtervezési Rendszer” (angol rövidítése PAPS) című kézikönyv tartalmazza,

²⁴ NMR - NATO Military Requirements – NATO Katonai Követelmények

III. FEJEZET

Ebben a fejezetben egy a NATO tagországokat érintő *nemzetközi kutatást és elemzést végeztem* a nemzeti fegyverzeti igazgató feladatrendszerét érintően, és az őt közvetlen kiszolgáló, segítő, támogató szervezetekkel kapcsolatban olyan céllal, hogy ez megfelelő alapul szolgáljon a következő fejezetben hasonló szempontok alapján elemzésre kerülő magyar gyakorlattal történő összehasonlításához.

Ennek érdekében, az összehasonlításához szükséges részletességgel, *vizsgáltam és elemeztem* egyes NATO tagországok védelmi minisztériumaiban a nemzeti fegyverzeti igazgató helyét, szerepét, feladatait, valamint azt a szervezeti háttérrel, amelyik a CNAD-et (és WEAG-ot) érintő témakörökben munkáját támogatja.

Az országok kiválasztására sem véletlen szerűen került sor. Alapvetően európai országokat kívántam elemezni, mivel a katonai kultúrát tekintve ezek állnak hozzánk közelebb, de mint Magyarországgal jó kapcsolatokat ápoló ország, Kanadát is megvizsgáltam. A kiválasztás másik szempontja az volt, hogy *lehetőleg kisebb ország is* legyen a vizsgált országok között, amellyel hazánk lehetőségei is összemérhetők. *További szempont volt*, hogy olyan országok legyenek ezek, *amelyekben jól működik a CNAD képviseleti rendszer*. Ez alapján az következő országok elemzésével foglalkoztam részletesen: Dánia, Kanada, Olaszország Németország, Spanyolország.

A bevezetőben részletezett szakértői kikérdezés módszerével minden ország esetében az *alábbi szempontok alapján elemeztem a szervezeteket*: a nemzeti fegyverzeti igazgató helye, szerepe, jogállása, feladatai a védelmi minisztérium szervezetében; a nemzeti fegyverzeti igazgatót közvetlenül segítő és támogató szervezetei elemek; a különböző CNAD alárendeltségű bizottságokba milyen szintű szervezetektől vannak a képviselők kijelölve, hogyan működik a képviseleti rendszerük?

Az így kapott eredményeket összefoglalva *megállapításaim a következők*:

Mivel a vizsgálat alá vont országok több évtizede NATO tagok, kialakult egy egységesnek és általánosnak mondható, a nemzeti fegyverzeti igazgatók felelősségi körébe tartozó feladatrendszer, amelyik minden országban közel azonos, és ezek az alábbiak.

A nemzeti fegyverzeti igazgatók képviselik az adott országot a CNAD értekezleteken. Hatáskörüknek megfelelően jogosultak mandátum kiadására a képviseletet ellátó személyek részére. Politikai és költségvetési szempontból felelősek a szakterület tervezéséért, irányításáért és működtetéséért. Ehhez feltételként megfelelő jog és hatáskörrel, szervezeti, szakmai személyi háttérrel rendelkeznek a feladatok koordinálása és végrehajthatósága érdekében.

Felelősek: a CNAD alárendeltségébe tartozó tevékenységek nemzeti kereteken belüli érvényesítéséért, a feladatok irányításáért; a vonatkozó kérdésekben a védelmi miniszteri ülések anyagainak előkészítéséért; a CNAD szervezeteiben nemzeti képviseletet ellátó személyek kijelöléséért és tevékenységük koordinálásáért; a tárca védelmi célú

haditechnikai beszerzéseinek előkészítéséért és végrehajtásáért; a védelmi célú nemzeti és nemzetközi kutatási-fejlesztési programok összeállításáért, szervezéséért és végrehajtásáért; a két-, illetve többoldalú fegyverzeti együttműködés megvalósításáért; a különböző programfejlesztések lebonyolításáért; a védelmi tervezési dokumentumok technikai vonatkozású részeinek kidolgozásáért; az anyagi és technikai vonatkozású szabványosítási tevékenységekért.

Szoros kapcsolatot tartanak fenn a nemzeti és a nemzetközi védelmi ipar képviselőivel, valamint a felhasználói logisztika szereplőivel. A nemzeti fegyverzeti igazgatók a fejlesztésekre, kutatásokra rendelkezésre álló viszonylag magas költségvetési kereteknek, ezáltal a megrendelések révén, és a kormányzati működési rendjüknek köszönhetően jelentős ráhatással bírnak a védelmi ipar szereplőire. ***A nemzeti fegyverzeti igazgatók minden országban erősen lobbiznak a saját nemzeti védelmi iparuk érdekében***

Ezekon a feladatokon kívül az egyes országokban, a nemzeti sajátosságoknak és hagyományoknak megfelelően a nemzeti fegyverzeti igazgatók egyéb feladatokat is ellátnak.

Az elemzésre került 5 ország közül a nemzeti fegyverzeti igazgató 4 ország esetében helyettes államtitkár, egy esetben államtitkár jogállású személy. Az állománytáblákban, a beosztások megnevezéseiben is megjelenik a nemzeti fegyverzeti igazgató megnevezés. ***A nemzeti fegyverzeti igazgatói beosztás nem egy feladatot jelent a sok közül, hanem az egy magas szintű pozíció.*** A nemzeti fegyverzeti igazgatók alárendeltségében minden esetben ***rendszeresítve vannak olyan szervezeti elemek*** (ezek országonként változó összetételűek), ***amelyek rendeltetése, a nemzeti fegyverzeti igazgatók közvetlen támogatása*** a NATO kötelezettségekből fakadó CNAD vonatkozású feladatok végrehajtása során. Így találkozhattunk főosztály, osztály, igazgatóság és iroda megnevezésű szervezettel is. Többnyire ezek vezetői a ***nemzeti fegyverzeti igazgató helyettesek***.

A CNAD alárendeltségű egyes szintű bizottságokba a képviselők általában a nemzeti fegyverzeti igazgatónak közvetlenül alárendelt szervezetektől vannak kijelölve.

A kettes és hármas szintű bizottságokba a képviselők egy része a haderőnemektől, a védelmi célú kutató intézetektől, illetve a védelmi ipar szakmérnöki állományából kerülnek ki. A vizsgált országok jelentős számú CNAD alárendeltségű bizottság (75-150) munkájában vesznek részt.

IV. FEJEZET

Hasonlóan az előző fejezethez, az MH azon szervezeti elemeit és feladatait ***elemeztem***, amelyek kapcsolatosak a nemzeti fegyverzeti igazgató feladatkörével és részt vesznek a CNAD területén végzendő feladatok irányításában, koordinálásában. Az elemzési szempontok ugyanazok voltak, mint a vizsgált 5 ország esetében. A magyar gyakorlatra vonatkozó ***főbb megállapításaim a következők:***

A HM VGHÁT, aki egyben a magyar nemzeti fegyverzeti igazgató is, helyettes államtitkár besorolású és jogállású személy, hasonlóan az előző fejezetben tárgyalt országokhoz. A HM Munkaköri Jegyzékében nem jelenik meg a nemzeti fegyverzeti igazgató és a nemzeti fegyverzeti igazgató helyettesi funkció sem. Vezetési, irányítási szempontból jogilag nem rendezett a nemzeti fegyverzeti igazgató helyettesi pozíció. A HM SZMSZ-e részben hiányosan, részben pontatlanul tartalmazza a nemzeti fegyverzeti igazgató felelősségi körébe tartozó feladatokat. A nemzeti fegyverzeti igazgató közvetlen alárendeltségében, a Logisztikai és Haditechnikai Fejlesztési, Felügyeleti Főosztály (LHFFF) szervezetében, mindösszesen egy 4 fős szervezeti elem van (Haditechnikai Együttműködési Osztály), amely a CNAD, WEAG, EU vonatkozású és a kétoldalú haditechnikai együttműködési feladatokat koordinálja. Az egyes szintű bizottságokba a nemzeti képviselők különböző szervezetektől vannak kijelölve. Célszerűbb lenne azokat a fegyverzeti igazgatónak közvetlenül alárendelt szervezettől kijelölni.

A 2003 július 01-ei szervezeti változásokkal **gyengültek a CNAD, WEAG, EU és nemzetközi együttműködési feladatok végzésért felelős szervezeti feltételek**. Pozitív irányú változás, hogy rendszeresítésre került Brüsszelben a NADREP helyettesi beosztás.

A magyar nemzeti fegyverzeti igazgatónak alig van ráhatása a hadiiparra²⁵. A nemzeti fegyverzeti igazgató intézményesített kapcsolatai révén viszont a HM van abban a helyzetben, hogy kaput nyisson a hadiipar számára, ami magyar érdek.

A fejezetben tett megállapításokat alapul véve, **három megoldást (A, B és C változat) javasoltam** megfontolásra a nemzeti fegyverzeti igazgatót közvetlenül támogató szervezeti háttér kialakítására, amellyel úgy gondolom, orvosolni lehetne a felvetett hiányosságokat.

Függetlenül a változatoktól, kerüljön legalizálásra a nemzeti fegyverzeti igazgatói és a nemzeti fegyverzeti igazgató helyettesi beosztás.

„A” változat: A nemzetközi kapcsolatokat, főleg a NATO kötelezettségvállalásaink fontosságát és a feladatok végrehajthatóságát tekintve **javaslom**, hogy a CNAD, WEAG, EU és a nemzetközi haditechnikai vonatkozású, a nemzeti fegyverzeti igazgató felelősségi körébe tartozó feladatok koordinálását, szakmai irányítását a nemzeti fegyverzeti igazgató (illetve helyettese) közvetlen alárendeltségében lévő szervezet végezze. A szervezet megnevezése **Fegyverzeti Igazgatói Koordinációs Iroda**, amelynek összetételét szakirányultság szerint és létszámában úgy kell kialakítani, hogy **az alábbi fő szakterületek képvisellete biztosított legyen**: szárazföldi fegyverzeti főcsoport, légierő fegyverzeti főcsoport, nemzetközi és hazai kutatás, fejlesztés, WEAG és EU irányú feladatok koordinálása, AGS²⁶ program felelőse, rakétavédelmi programfelelős, két- és többoldalú

²⁵ Ez alatt nem a kapcsolat hiányára gondolok (a C+D-n és hasonló rendezvényeken kiépíthető), hanem a megrendelések hiányára.

²⁶ AGS – Alliance Ground Surveillance – Szövetségi Szárazföldi Felderítő és Megfigyelő Rendszer

szakmai kapcsolatok szervezése, szabványosítás, minőségbiztosítás, kodifikáció és egyéb témák.

„B” változat: *A nemzeti fegyverzeti igazgatói beosztás önállóan jelenik meg a HM Munkaköri Jegyzékében, helyettes államtitkári besorolással.* Ebben az esetben a HM VGHÁT-ról leválasztásra kerülnek a nemzeti fegyverzeti igazgatóhoz kötődő CNAD, WEAG, EU és egyéb haditechnikai vonatkozású (nemzetközi és hazai egyaránt) feladatok. Ezen feladatok tekintetében a nemzeti fegyverzeti igazgató szakmai előjárói jogokat gyakorol az MH egésze felett. A nemzeti fegyverzeti igazgatót közvetlenül egy Fegyverzeti Igazgatói Koordinációs Iroda segíti, amelynek funkciója, felépítése, feladatai hasonlóak, mint az A változatban.

Az A és B változatban a HM LHFFF feladatai közül kikerülnek a CNAD, WEAG, EU, valamint a két és többoldalú nemzetközi együttműködési feladatok.

„C” változat: Gyakorlatilag a jelenlegi szervezeti felállás két alapvető módosítással:

1) A HM Munkaköri Jegyzékében javasolom rendszeresíteni a HM VGHÁT alatt a nemzeti fegyverzeti igazgató helyettesi beosztást;

2) A HM LHFFF szervezetében lévő megnövelt létszámú Haditechnikai Együttműködési Osztály koordinációs jogkörét, a nemzeti fegyverzeti igazgatóhelyettes irányítása mellett, ki kell terjeszteni az MH egészére. Létszámát megnövelni úgy, hogy az „A” változatban az irodára követelményként leírt funkciókat és az egyes szintű bizottságok képviselőjét el tudja látni.

Mind a három változat szükségszerűen igényli a jelenlegi működési és képviselői rend módosítását, aminek a lényege, hogy az egyes szintű bizottságok képviselői a nemzeti fegyverzeti igazgató közvetlen alárendeltségébe kerülnek, valamint ezen képviselők koordinációs jogköre kiterjed az MH egészére. A képviselői rendszer működésének javítása érdekében évente egy vagy két alkalommal kerüljön megrendezésre a hazai CNAD konferencia, amelyen részt vesznek a bizottsági képviselők, a képviselőket adó szervezetek vezetői, a nemzetközi kapcsolatokért felelős HM szervek képviselői, valamint a NADREP és természetesen a nemzeti fegyverzeti igazgató és helyettese.

A konferencia napirendjére állandó jelleggel ***javaslom felvenni*** az aktuális témákról szóló tájékoztatást a legutóbbi, vagy legközelebbi CNAD, WEAG, EU nemzeti fegyverzeti igazgatói ülésekről, a képviselők beszámoltatását és nem utolsósorban a feladatszabást a következő időszakra vonatkozóan. A konferencia egyúttal lehetőséget biztosít a képviselők számára a nemzeti fegyverzeti igazgatóval történő személyes találkozóra, a szakmai továbbképzések lebonyolítására és a képviselők felkészítésére is.

ÖSSZEGZETT MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

A célkitűzésekben megfogalmazottak szerint *megvizsgáltam* a NATO Nemzetközi Titkárságán belül a *Védelmi Beruházási Főosztály*, valamint a *CNAD*, mint NATO főbizottság felépítését, rendeltetését és feladatait. Mindezt olyan céllal, hogy keret adjon a nemzeti fegyverzeti igazgatói feladatkör, valamint a CNAD alárendelt bizottságaiban történő képviseleti feladatok elemzésére úgy nemzetközi, mint hazai vonatkozásban.

Az elemzésekből *megállapítottam*, hogy a NATO főbizottságai közül a CNAD az egyik legszélesebb feladatkörrel bíró főbizottsága. Erre utaló adat a mintegy 220 különböző bizottság a CNAD alárendeltségében, amelyek közül Magyarország 45-nek a munkájában vesz részt. Ahhoz, hogy a nemzeti fegyverzeti igazgatók (a magyarra is igaz) az itt jelentkező sokrétű feladataikat nemzeti szinten érdemben el tudják végezni, megfelelő szervezeti háttérrel, és szakmai ismeretekkel rendelkező humán erőforrással kell rendelkezniük.

A CNAD tevékenységi területeit elemezve *arra következtetésre jutottam*, hogy a CNAD keretében végzett tevékenységek szorosan kapcsolódnak más feladatrendszerekhez, többek között a NATO védelmi tervezéséhez, a szabványosításhoz, a haderőfejlesztéshez a haditechnikai fejlesztések, korszerűsítések révén.

A Védelmi Beruházási Főosztály és a CNAD tevékenységi köréhez kapcsolva egy változatban *meghatároztam védelmi támogatás komplex fogalmát és annak tartalmi elemeit*.

A tudományos kutatás céljából összeállított szempontok *alapján elemeztem és megvizsgáltam* öt régebb óta NATO tagország (Dánia, Kanada, Németország, Olaszország és Spanyolország) nemzeti fegyverzeti igazgatóinak jogállását, helyét, szerepét, feladatait, valamint a CNAD alárendeltségű bizottságokban a képviseleti rendszerüket. Hasonló szempontok és kritériumok alapján *elemeztem a magyar gyakorlatot* is.

Megállapítottam, hogy a nemzeti fegyverzeti igazgatókra és a képviseleti rendszerre vonatkozóan vannak olyan feladatok és elemek, amelyek mind az öt országban megjelennek és azonosak. Ezeket úgy tekintettem, mint általános feladatokat, és a magyar nemzeti fegyverzeti igazgatóra vonatkozó megállapításaim során, mint adaptálandó feladatokat kezeltem.

Az összehasonlítás alapján a magyar gyakorlatra vonatkozó megállapításaim a következők:

- 1) A nemzeti fegyverzeti igazgatói beosztást ellátó személy (HM VGHÁT), a beosztásából adódóan nálunk is helyettes államtitkári jogkörrel rendelkezik, hasonlóan más NATO országokhoz. Jogosult tárgyalási felhatalmazás kiadására.

- 2) Az MH-n belül a nemzeti fegyverzeti igazgatói tevékenység nem funkcióként, hanem csak egy feladatként jelenik meg a HM VGHÁT feladatai között.
- 3) Az MH-n belül nincs a nemzeti fegyverzeti igazgató feladataira vonatkozó szabályozás. ***A kutatómunkám eredményeként összeállítottam a magyar nemzeti fegyverzeti igazgatói feladatokra vonatkozó javaslatomat.***
- 4) A nemzeti fegyverzeti igazgatónak a kormányzati struktúrából következően nálunk alig van kapcsolata a hadiiparral (a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium a felelős az ipari vonatkozású témákért).
- 5) A 2003 július 01-ei szervezeti változásokkal gyengültek a CNAD, WEAG, EU és nemzetközi együttműködési feladatok végzésért felelős szervezeti feltételek.
- 6) A magyar nemzeti fegyverzeti igazgató helyettesi teendőket a HM haditechnikai főtanácsadó látja el, amelyikhez nincs hozzárendelve vezetői, irányítói, döntési jogkör.
- 7) Pozitív irányú változás magyar vonatkozásban, hogy rendszeresítésre került a NADREP helyettesi beosztás a NATO Központban.
- 8) A nemzeti bizottsági képviselő területén végzendő munka több kívánni valót hagy maga után.

A magyar gyakorlatról ***megállapítottam***, hogy a fenti hiányosságok ellenére is működőképes, de hézagok vannak a rendszerben, az információáramlás akadozik, a tevékenységek nem kellően koordináltak. Sok esetben hiányzik a feladatszabás, többségében nincs ellenőrizhető visszacsatolás a bizottsági tevékenységekről a nemzeti fegyverzeti igazgató felé. A HM VGHÁT idő hiányában, viszonylag keveset tud foglalkozni nemzeti fegyverzeti igazgatói feladatokkal. A képviselőkön keresztül történő nemzeti érdekérvényesítés is csorbát szenved.

Az általam feltárt hiányosságok kiküszöbölésére javasoltam az alábbiakat:

- 1) A honvédelmi tárcán belül megvizsgálni és újraértékelni a CNAD (WEAG, EU) és a nemzeti fegyverzeti igazgatói feladatkörrel összefüggő tevékenységet és annak szakmai személyi és szervezeti biztosítottságát.
- 2) A nemzeti fegyverzeti igazgatói beosztás Munkaköri Jegyzékbe vételét, valamint a nemzeti fegyverzeti igazgató helyettesi beosztás rendszeresítését.
- 3) ***Szervezeti változtatásokat „A”, „B” és „C” változatban*** a nemzeti fegyverzeti igazgató felelősségi körébe tartozó feladatok eredményesebb és összefogottabb végrehajtása érdekében.

- 4) Újragondolni, és intézkedésben meghatározni a képviseleti rendszer alapelveit A NATO és a nemzetközi haditechnikai kapcsolatok irányában végzendő feladatok hatékonyságának elősegítése érdekében a **humán erőforrások koncentrációját** egy a nemzeti fegyverzeti igazgatónak közvetlenül alárendelt szervezetbe, a Fegyverzeti Igazgatói Koordinációs Irodába, amelynek vezetője a nemzeti fegyverzeti igazgató helyettese. A képviseleti rendszer hatékonyabbá tétele érdekében, az egyes szintű és irányító bizottságok nemzeti képviselőit, közvetlenül a fegyverzeti igazgató (vagy helyettese) alárendeltségéből kell kijelölni, illetve odavonni.
- 5) A munkafolyamatokat úgy kialakítani, hogy a képviselőktől az információk törés nélkül eljussanak a nemzeti fegyverzeti igazgatóhoz, a végrehajtókhoz és fordítva.
- 6) A CNAD értekezletekhez kötve évenként két, de legalább egy hazai CNAD konferencia megtartását. A konferencia biztosíthatja a képviselők felkészítését, valamint lehetőséget teremt személyes kapcsolatteremtésre, véleménycserére, a feladatok egységes értelmezésére, szakmai továbbképzésre és feladatszabásra.

Az értekezés témája alapvetően NATO orientált. Azonban ki kell hangsúlyoznom, hogy a nemzeti fegyverzeti igazgató tevékenységét, nem lehet elválasztani a WEAG-tól és EU-tól, valamint a nemzeti feladatoktól sem. A nemzeti és a nemzetközi feladatainkat egymással összehangoltan kell megvalósítani. Ezzel együtt is jogos igény, hogy a NATO és egyéb nemzetközi kötelezettségeinket hitelesen és vállalásainknak megfelelően teljesítsük. Ennek viszont a szervezeti és személyi hátterét, működési feltételeit biztosítani kell.

Az értekezés felhasználhatósága, gyakorlati hasznosítása

A Magyar Honvédség, benne a Honvédelmi Minisztérium szervezeti struktúrájának a NATO szervezeti és működési rendjéhez történő igazítása során, ezen belül is a nemzeti fegyverzeti igazgatót a CNAD, WEAG, EU vonatkozású feladataiban közvetlenül támogató szervezeti struktúra kialakításakor.

A nemzeti fegyverzeti igazgató felelősségi körébe tartozó bizottságok képviseleti rendszerének, képviseleti elveinek újragondolása és ezt követő kialakítása során.

A honvédelmi tárca és a védelmi ipari szférában érintett magyar vállalkozások közötti kapcsolatok erősítése és fenntartása során.

A hazai katonai felsőoktatási és felkészítési rendszerben tananyagként illetve ismeretbővítő forrásként. Ezt fontosnak tartom azért, mert a NATO Nemzetközi Titkársága

keretében egy olyan területen nyújt részletes felkészülési lehetőséget, amelyet szükségesnek tartok ismerni a ZMNE-en diplomázó hallgatóknak.

Felhasználható továbbá a CNAD és alárendelt bizottságaiban nemzeti képviselőket ellátók, illetve a képviselőket ellátására kijelölt személyek felkészítésére, szakmai továbbképzésére, a NATO ismereteinek bővítésére.

Az értekezés témája alapvetően NATO centrikus. Azonban ki kell hangsúlyoznom, hogy a nemzeti fegyverzeti igazgató tevékenységét, nem lehet elválasztani a WEAG-tól és EU-tól, valamint a nemzeti feladatoktól sem. A nemzeti és a nemzetközi feladatainkat egymással összehangoltan kell megvalósítani. Ezzel együtt is jogos igény, hogy a NATO és egyéb nemzetközi kötelezettségeinket hitelesen és vállalásainknak megfelelően teljesítsük. Ennek viszont a szervezeti és személyi hátterét, működési feltételeit biztosítani kell.

Az értekezésben foglaltakat is felhasználva ***javaslom***, hogy a Honvédelmi Minisztériumon belül kerüljön megvizsgálásra és újraértékelésre a CNAD és a nemzeti fegyverzeti igazgatói feladatkörrel összefüggő tevékenység. A NATO és a nemzetközi haditechnikai kapcsolatok irányában végzendő feladatok hatékonyságának elősegítése érdekében a humán erőforrások legyenek koncentrálnak egy a nemzeti fegyverzeti igazgatónak közvetlenül alárendelt szervezetbe, amelynek vezetője a nemzeti fegyverzeti igazgató helyettese. Ebből a szervezetből kell kijelölni az egyes szintű és az irányító bizottságok nemzeti képviselőit is.

Javaslom, és ajánlom, hogy az értekezés akár részenként, akár rövidített változatban kerüljön be a ZMNE és karainak NATO ismeretekre vonatkozó oktatási témái közé. Ezt fontosnak tartom azért, mert a NATO Nemzetközi Titkársága vonatkozásában egy olyan területen nyújt részletes felkészülési lehetőséget, amelyet szükségesnek tartok ismerni a ZMNE-en diplomázó hallgatóknak. Ezen kívül felhasználható a CNAD és alárendelt bizottságaiban nemzeti képviselőket ellátók, illetve a képviselőket ellátására kijelölt személyek felkészítésére, szakmai továbbképzésére, a NATO ismereteik bővítésére.

Az értekezés önálló új tudományos eredményeinek tekintem az alábbiakat:

- 1) Öt NATO tagország nemzeti fegyverzeti igazgatója tevékenységének és szervezeti hátterének elemzését és összehasonlítását a magyar gyakorlattal, amelynek során feltártam a hazai hiányosságokat, valamint azok felszámolása céljából meghatároztam a szükséges és adaptálható szervezeti és módszertani elemeket a nemzeti képviselői rendszer vonatkozásában.
- 2) A nemzeti fegyverzeti igazgató feladatainak megfogalmazását, valamint a CNAD irányába végzendő nemzeti képviselőket ellátó működési rendjére és annak szervezeti támogatására vonatkozó javaslatomat.

- 3) A védelmi támogatás komplex fogalmának és tartalmi elemeinek meghatározását.

Mindezek révén bizonyítottam, hogy a CNAD irányában végzett tevékenységek vonatkozásában az MH belül fellelhetők hiányosságok, szükség van a szervezeti korrekciókra és a működési rend módosítására. A javasolt változtatásokkal hatékonyabbá és eredményesebbé tehető a nemzeti fegyverzeti igazgató felelősségi körében végzett tevékenység.

PUBLIKÁCIÓK JEGYZÉKE

	Publikáció címe	Megjelenítés	Megjegyzés
1.	„A katonai és védelmi közigazgatás kapcsolódó feladatai, az együttműködés területei”	Budapest, 2004. július 15.. Megtalálható a ZMNE könyvtárában.	Az első Vezérkari Tanfolyamon a diplomamunkám 1994-ben
2.	160 anyagi-technikai biztosítás körébe tartozó címszó kidolgozása.	Magyar Hadtudományi Társaság, 1995 –ISBN 963 04 5226.	Társszerző a Hadtudományi Lexikonban
3.	A „Defence Support – Védelmi Támogatás” fogalmának magyar értelmezése	Katonai Logisztika Anyagi Technikai Biztosítás 10. évfolyam 1. szám p. 233 –260 – MH ÖLTP kiadványa - 2002 - ISSN 1588-4228 -	
4.	A ballisztikus rakéták elleni védelem a XXI. Század küszöbén.	Nemzetvédelmi Egyetemi Doktorandorum – 2002. 3. szám p. 134-141–ZMNE- ISSN 1588-2233 –	
5.	A haditechnikai fejlesztések, korszerűsítések megvalósításának NATO-ban elfogadott folyamatrendszerre.	Nemzetvédelmi Egyetemi Doktorandorum – 2002. 3. szám p. 5-19. – ZMNE - ISSN 1588-2233 -	
6.	A Katonai és védelmi közigazgatás kapcsolódó feladatai, együttműködés területei (II. rész).	Katonai Logisztika Anyagi Technikai Biztosítás 3. évfolyam 2. szám. p. 62 – MH ATFCSF-ség kiadványa - 1995 - ISSN 1588-4228 -	
7.	A NATO-ban használt „defence support” – védelmi támogatás fogalmának magyar értelmezése.	Nemzetvédelmi Egyetemi Doktorandorum – 2002. 3. szám p. 20-41.– ZMNE - ISSN 1588-2233 –	
8.	A XXI. Század technikája a rakétavédelem területén.	Bólyai Szemle Különszám I. – 2002 - ISSN 1416-1443 –	Írásos hozzászólás a konferencián
9.	AZ MH ATFCSF-ség Tervező Osztály helye szerepe a főcsoportfőnökség tevékenységében.	Katonai Logisztika Anyagi Technikai Biztosítás 1. évfolyam 4. szám. p. 171 176– MH ATFCSF-ség kiadványa - 1993 - ISSN 1588-4228 -	
10.	Gondolatok a védelmi támogatásról	Új Honvédségi Szemle - 2002/26 p. 13–25. – ISSN 1216-7436 -	
11.	Haditechnikai fejlesztések, korszerűsítések folyamata a NATO-ban.	Katonai Logisztika Anyagi Technikai Biztosítás 10. évfolyam 2. szám. p. 80–98 – MH ÖLTP kiadványa - 2002 - ISSN 1588-4228 -	
12.	Magyarország és a WEAG.	Új Honvédségi Szemle.2002/2 p. 105–112. – ISSN 1216-7436 -	
13.	MH Logisztikai biztosításának	Katonai Logisztika Anyagi Technikai	

	tervezett struktúrája, rendszere az MH középtávú átalakítása időszakában.	Biztosítás 4. évfolyam 2. szám. p. 3 – MH ATFCSF-ség kiadványa - 1996 - ISSN 1588-4228 -	
14.	Néhány gondolat az Anyag-Tároló Kiadó Körzet várható alkalmazásának lehetőségeiről az MH csapatainak háborús anyagellátási rendszerében.	Katonai Logisztika Anyagi Technikai Biztosítás 1. évfolyam 2. szám. p. 106-110 – MH ATFCSF-ség kiadványa – 1993 - ISSN 1588-4228 -	
15.	Nemzeti Fegyverzeti Igazgató feladatai a NATO tagországokban.	Katonai Logisztika Anyagi Technikai Biztosítás 11. évfolyam 4. szám. p. 115-136 – MH ÖLTP kiadványa - 2003 - ISSN 1588-4228 -	
16.	Nemzetközi szeminárium Londonban.	Katonai Logisztika Anyagi Technikai Biztosítás 3. évfolyam 3. szám. p. 262 – MH ATFCSF-ség kiadványa - 1995 – ISSN 1588-4228 -	PfP keretében rendezett első logisztikai szeminárium
17.	Rakétavédelmi konferencia.	Új Honvédségi Szemle. - 2002/12 p. 23–27. – ISSN 1216-7436 –	
18.	Tájékoztató a „Cooperative Aura” gyakorlatról.	Katonai Logisztika Anyagi Technikai Biztosítás 4. évfolyam 1. szám. p. 251 – MH ATFCSF-ség kiadványa - 1996 - ISSN 1588-4228 -	
19.	Tájékoztató a Nyugat-Európai fegyverzeti Csoportról (WEAG).	Hallgatói Közlemények Doktori „F” alprogram különszám. 2001 p. 7-18. - ZMNE tudományos lapja – ISSN 1417-7307 –	
20.	Törzstiszti felkészítés tapasztalatai Hollandiában.	Katonai Logisztika Anyagi Technikai Biztosítás 5. évfolyam 3. szám p.194-195 - 1997 - ISSN 1588-4228	

Budapest, 2004. 02. 02.

Fenyvesi Károly mk. ezredes